

Novum

Doktori címet szerzett Kulcsár Árpád

Kulcsár Árpád, a Pósalaki Református Egyházközség (Királyhágómelléki Református Egyházkerület) lelkipásztora 2022. február 8-án védte meg Ravasz László erdélyi évei és gyakorlati teológiai munkásságának kezdetei című doktori tézisért a Debreceni Református Hittudományi Egyetemen (DRHE). Témavezetője dr. Fekete Károly volt (DRHE). A doktori vizsgálóbizottság, amelynek élén dr. Fazakas Sándor elnökölt, a következő tagokból állt: dr. Kovács Ábrahám belső opponens (DRHE), dr. Kiss Jenő külső opponens (Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet – KPTI), dr. Bodó Sára (DRHE) és dr. Székely József lelkipásztor, a KPTI óraadó tanára. A jegyzői feladatot dr. Kovács Krisztián látta el. Miután Kulcsár Árpád bemutatta doktori dolgozatát, a disputa rendjén pedig megválaszolta az opponensek által feltett kérdéseket, és megvédte téziseit, a bizottság cum laude minősítéssel ítélte oda számára a doktori címet. A továbbiakban dr. Fekete Károly professzor témavezetői bemutatását és a doktori tézis összefoglalását közöljük.

Kulcsár Árpád lelkipásztor bemutatása a doktori disputa előtt

Kulcsár Árpád Nagyváradon született 1977. szeptember 6-án. Általános iskolába és gimnáziumba is szülővárosában járt. A nagyváradai Ady Endre Elméleti Líceumban érettségizett 1995-ben. Teológiai tanulmányait 1996 és 2001 között végezte a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézetben. Ugyancsak 2001-ben kötött házasságot Balla Rozália matematika szakos tanárnővel. Isten két fiúgyermekkel ajándékozta meg őket.

Lelkipásztori szolgálatát 2001-ben kezdte meg a Bihari Református Egyház-megye kisnyégerfalvi egyházközségében, ahol 2004-ig volt szórványlelkész, s eközben 2002 és 2004 között informatikatanári diplomát szerzett a Babeş–Bolyai Tudományegyetem matematika–informatika szakán. Szakvizsgadolgozatát az internetes webfelületek egyházi használhatóságának témájában írta. 2004-ben átkerült az Érmelléki Református Egyházmegyébe, Értarcsára, ahol lelkipásztorként szol-

gált, és a hitoktatás mellett – tanári diplomáját hasznosítva – informatikatanárként is tanított. 2010-ben elindította az érmelléki egyházmegye gyülekezeti lapját, a *Református Érmelléket*, amelynek 2016-ig volt főszerkesztője.

2011-től a nagyváradi Partiumi Keresztény Egyetem (PKE) magiszteri hallgatója volt a vallástudományok szakon, s amikor ez a képzés 2013-ban lezárult, elkezdte doktori tanulmányait a Debreceni Református Hittudományi Egyetemen (DRHE) gyakorlati teológiából.

A 2014/2015-ös tanévben a kampeni Theologische Universiteit ösztöndíjasként bővítette ismereteit mesteri szinten missziológiából és gyakorlati teológiából. Hollandiából hazatérve 2015-től egyetemi tanársegédként oktatott a nagyváradi PKE Teológiai Tanszékén. 2016-tól a Pósalaki Református Egyházközség lelképásztora. 2017-ben tanszéket váltott, és azóta a PKE Humántudományi Tanszékén tanít. 2018-ban lett doktorjelölt.

Publikációs listája szépen bővült az elmúlt esztendőkből. Egy általa szerkesztett kötetben jelentette meg 2004-ben a Kisnyégerfalváról készített monográfiáját,¹ és tanulmányokat közölt a *Református Szemlében*, a *Theológiai Szemlében*, valamint a DRHE *Studia*-sorozatában. Szerkesztőként segítette Sass Kálmán *Református Káté*-jának megjelenését,² és megszerkesztette a PKE által 2017 októberében szervezett jubileumi konferencia előadásainak gyűjteményét.³ Rendszeresen közölte prédikációit az *Igehirdető* című folyóiratban, és jelentős számban jelentek meg írásai a királyhágómelléki egyházkerület *Református Kalendáriumában*, a *Harangszó* egyházkerületi gyülekezeti lapban és a *Református Érmellék* című lapban.

Kulcsár Árpád *Ravasz László erdélyi évei, különös tekintettel gyakorlati teológiai és homiletikai elveire* címmel nyújtotta be doktori (PhD) értekezését, amelyben széles szakirodalmi háttérrel dolgozza fel a magyar református egyház- és teológiatörténet jelentős személyisége, Ravasz László pályakezdését, vagyis életének és munkásságának 1907–1920 közötti erdélyi éveit.

Ravasz László életművének kutatása öröndetesen fellendült a rendszerváltás óta, de az erdélyi évekkal eddig még senki nem foglalkozott olyan részletesen és mélyrehatóan, mint Kulcsár Árpád. Bár ebben az időszakban Ravasz László még a teológussá érés folyamatában volt, mégis meghatározó irodalmi tevékenységet

¹ Kulcsár Árpád: Kisnyégerfalva. Falumonográfia. In: Kulcsár Árpád (szerk.): *Kisnyégerfalva. Falumonográfia*. Ex Libris Hoffnung, Vaskósziklás 2004, 1–80.

² Sass Kálmán: *Református Káté*. A szöveget gondozta, jegyzetekkel és bevezető gondolatokkal látta el dr. Juhász Tamás ny. teológiai professzor. Érmelléki Református Egyházmegye, Nagyvárad 2013.

³ Kulcsár Árpád (szerk.): *Reformáció 500. A Partiumi Keresztény Egyetem által 2017. október 5–6. között szervezett konferencia előadásainak gyűjteménye*. Partium Kiadó – Selye János Egyetem, Calvin J. Teológiai Akadémia, Nagyvárad–Komárom 2018.

fejtett ki. Ezt az időszakot a teológiatörténeti szituáció is izgalmassá teszi, ugyanis ekkor a gyakorlati teológia tudománya is átalakulóban volt. Kiválóan tükrözi ezt Ravasz László magántanári dolgozata (*Bevezetés a gyakorlati teológiába*), homiletika-tankönyve (*A gyülekezeti igehirdetés elmélete*) és a Magyarországon általa meghonosított ekkleziasztika elnevezésű diszciplína. Ugyanígy adott felfejtendő kutatási területet a szerzőnek a folyamatot átszínező filozófiai hatás, amely a Böhm Károly filozófus körül kialakult tanítványi körben érte Ravasz Lászlót a kolozsvári tudományegyetemen.

Mindenképpen újdonsága a dolgozatnak, hogy a gazdag nyomtatott anyag mellett vizsgálat alá vonta a korszak fennmaradt és eddig nem kutatott kéziratot forrásait, valamint levéltári anyagait is. A dolgozat témájául választott időszak egyetemi jegyzetei nemcsak értékes háttéranyagot jelentenek Ravasz László nyomtatásban megjelent magyar nyelvű forrásainak azonosításában, hanem kimutathatóvá teszik teológiai tanári munkájának fokozatos épülését és teológiai szemléletmódjának változását is.

Dr. Fekete Károly
püspök, egyetemi tanár, témavezető

Ravasz László erdélyi évei és gyakorlati teológiai munkásságának kezdetei

1. A disszertáció célja

Az elmúlt harminc esztendőben Ravasz László (1882–1975) életének, munkásságának és irodalmi hagyatékának kutatása, feldolgozása több, korábban kiadatlan teológiai munkájával, értékes tanulmányokkal, doktori értekezésekkel, emlékkonferenciákkal és könyvekkel gazdagította a róla kialakult képet. A kutatások, életművének feldolgozása – érthető módon – elsősorban történelmi, közéleti szerepét, egyházkormányzói és politikai tevékenységét tárták fel, s főleg az 1921-et követő időszakra összpontosítottak.

Teológiai munkásságát, különösen erdélyi éveinek teológiai értékeit és eredményeit azok a kutatások sem hangsúlyozzák eléggé, amelyek erre az erdélyi periódusra is kiterjedtek. A 19. század végi vallástudományi (liberális) teológia és a 20. században megjelenő újreformatori irány közötti rövid periódus, amelyben kialakul Ravasz László teológiai eszmélkedése és önálló gondolkodásmódja, különösen izgalmas kutatási területnek tűnik, figyelembe véve a jelenkori gyakorlati teológiai, homiletikai gondolkodást, amely részben maga mögött hagyja az újreformatori teológiát. Ebben a periódusban készült el Ravasz László néhány fon-